

Rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 18.12.1961, sp. zn. 7 Co 172/61, ECLI:CZ:KSUL:1961:7.CO.172.1961.1

Číslo: 15/1962

Právní věta: Jakým způsobem má být pro výši starobního důchodu zhodnocena doba, po kterou pracoval poživatel invalidního nebo částečného invalidního důchodu.

Soud: Krajský soud v Ústí nad Labem

Datum rozhodnutí: 18.12.1961

Spisová značka: 7 Co 172/61

Číslo rozhodnutí: 15

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Důchod

Předpisy: 134/1958 Ú. § 1.
§ 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Okresní soud v Ústí n. L. vyhověl opravnému prostředku navrhovatele do rozhodnutí odpůrce tak, že navrhovateli přiznal starobní důchod ve výši 70 průměrného ročního výdělku. V odůvodnění svého rozhodnutí uvedl soud, že v daném případě jde o vyřešení otázky právního posouzení nároku navrhovatele na zhodnocení doby, po kterou navrhovatel pracoval, přičemž pobíral částečný invalidní důchod, pro výši starobního důchodu. Soud se tu dovolává vládního nařízení č. 19/1959 Sb., o úpravě nároku na starobní důchod a má za to, že skutečnost, že navrhovatel pobíral částečný invalidní důchod, nemůže mít právního významu, ježto předpokladem pro přiznání částečného invalidního důchodu je podstatný pokles výdělku. Bylo by nespravedlivé, aby zaměstnanec v důsledku poklesu své pracovní schopnosti byl poškozen i na svých nárocích na starobní důchod a proto také zákonodárce žádné omezení z uvedeného hlediska ve vládním nařízení č. 19/1959 Sb. nestanovil. Je proto nutno navrhovateli zhodnotit 2 roky zaměstnání po 60. roku věku 4

Krajský soud v Ústí n. L. rozhodnutí soudu prvního stupně změnil tak, že opravnému prostředku navrhovatele nevyhověl a rozhodnutí odpůrce potvrdil.

Z odůvodnění:

Okresní soud se k odůvodnění svého závěru odvolává na ustanovení vládního nařízení č. 19/1959 Sb. Než toto vládní nařízení neupravuje otázku, o niž jde, totiž jak zhodnotit pro výši starobního důchodu práci, kterou koná po splnění podmínek nároku na starobní důchod pojištěnec, který přitom pobírá

částečný invalidní důchod. Toto vládní nařízení se opírá o ustanovení § 11 zák. č. 55/1956 Sb. ve znění zákona č. 17/1959 Sb. Ustanovení § 11 je v zákoně samém umístěno v oddílu druhém, upravující dávky, a to přímo starobní důchod. Již tato skutečnost nasvědčuje tomu, že tu nešlo o to, upravit nároky poživatelé invalidního důchodu, a to tím spíše, že ze systematiky zákona o sociálním zabezpečení (viz § § 12 a násl.) vyplývá, že případy, kdy pracuje poživatelé invalidního důchodu, jsou upraveny, i když ovšem pro nárok na invalidní důchod, jiným ustanovením zákona, totiž ustanovením § 15.

Nehledě k tomu, co bylo řečeno, z celého vývoje úpravy, zejména z úpravy, která zde byla před vydáním vládního nařízení č. 19/1959 Sb. a z cílů, které zde byla před vydáním vládního nařízení č. 19/1959 Sb. sledovány, neplyne, že by tu ustanovení vlád. nař. č. 19/1959 Sb. bylo možno vyložit způsobem, jak to činí soud prvního stupně. Ani před vydáním vládního nařízení č. 19/1959 Sb. nebylo možno najít v zákoně opory pro závěr, že by doba práce poživatelé invalidního důchodu, jde-li o vyměření starobního důchodu, měla být hodnocena 4 Takové hodnocení v tomto rozsahu nepřipouštěl ani v případě § 82 odst. 3 a připouštěl je podle § 2 odst. 5 vyhl. č. 1/1957 Ú. l. jen v případě, kdy došlo o zaměstnání konané v I. pracovní kategorii a podle odst. 6 v případě, kdy došlo o zaměstnance, který splnil podmínky nároku na starobní důchod podle § 9 odst. 1 zákona před jeho účinností a kterému vznikl nárok na starobní důchod dnem počátku účinnosti zákona za podmínek zde uvedených. V takovém rozsahu nepřipouštěl zákon zhodnocení práce invalidního důchodce ani podle § 15 zák. o soc. zabezpečení pro vyměřování invalidního důchodu.

Vládní nařízení č. 19/1959 Sb., které vyplynulo z výsledků celonárodní diskuse o dopisu ÚV KSČ - nároky pracujícího důchodce nerozšířilo, nýbrž je upravilo jiným způsobem, stanovilo jako jednu alternativu přímo ze zákona 4 zvýšení průměrného ročního výdělku, z něhož by byl tento důchod vyměřen ke dni splnění podmínek stanovených v § 9 zákona anebo jednu třetinu starobního důchodu v nejvyšší částce 400,- Kčs měsíčně. Jestliže proto toto vládní nařízení zúžilo rozsah nároku na srovnání s předcházející právní úpravou, nelze z tohoto vládního nařízení dobře vyvozovat, že by na druhé straně - nedošlo-li to v zákoně svého vyjádření - chtělo rozšířit nároky důchodců, a to dokonce z hlediska jiné kategorie pracujících důchodců, než na které toto vládní nařízení podle toho, co již bylo řečeno, výslovně dopadá.

Uvedené vládní nařízení v § 1 písm. c), jak tedy bylo již uvedeno, přiznává zásadně buď nárok na procentuální zvýšení poměrně značné (4) nebo třetinu starobního důchodu v nejvyšší částce 400,- Kčs měsíčně. Kdyby byl správný výklad, k němuž soud prvního stupně dospívá, pak by uvedené vládní nařízení nepochybně obsahovalo i ustanovení o tom, jakým způsobem bude postupováno v případě, že navrhovatel požádá jiný důchod. Požívá-li totiž důchodce důchod invalidní nebo částečný invalidní a náležel-li by mu k tomu ještě nárok na 4 zvýšení starobního důchodu, nemohl by mu náležet místo toho nárok na třetinový starobní důchod, neboť třetinový starobní důchod je nižší než částečný invalidní důchod a taková úprava by byla v rozporu i s ustanovením § 44 zák. o soc. zabezpečení. Z úpravy uvedené v § 1 písm. c) vyplývá jasně, že přiznání tak rozsáhlého zvýšení, jaké je 4 zvýšení, které se rovná zhodnocení práce za 4 roky u pracovníka, který nesplňuje podmínky pro důchod, vycházelo i z té myšlenky, že si pracující odkládá pobírání důchodu až do doby, kdy přestane být pracovně činným. Uvažují-li se tedy jednotlivá ustanovení zákona ve vzájemné jich souvislosti, aby byl zjištěn skutečně smysl, který zákon sleduje, pak pro závěr, který soud prvního stupně činí, nedává vládní nařízení č. 19/1959 Sb. dostatečného podkladu. Správnosti tohoto závěru nasvědčuje i úvaha, že v písm. b), které upravuje nárok na starobní důchod při zaměstnání ve II. kategorii, není uvedeno podobné ustanovení jako v písm. c), z něhož by bylo možno dovodit, že důchodci náleží nárok na 4 zvýšení starobního důchodu, jestliže požívá místo třetinového starobního důchodu částečný invalidní důchod. Kdyby při zaměstnání vykonávaném ve III. kategorii - přičemž celé vládní nařízení vychází z toho, jaké zaměstnání je vykonáváno - náleželo ze zákona vedle požívání částečného invalidního důchodu ještě 4 zvýšení starobního důchodu, byla by úprava pro důchodce ve

III. kategorii výhodnější než v II. kategorii. Takový závěr byl ovšem v rozporu s celým pojetím vládního nařízení č. 19/1959 Sb., které za rozhodující hledisko považuje, jaké zaměstnání v které kategorii je vykonáno.

Tuto důvody vedou k závěru, že z vládního nařízení č. 19/1959 Sb. nelze dovodit závěr o tom, že se doba práce invalidního důchodce zhodnocuje pro starobní důchod 4 , tedy že hodnocení je větší, než by příslušelo pro nárok na invalidní důchod.

Podle toho, co bylo řečeno, zákon neupravuje otázku, o kterou jde. Jde tedy o mezeru, kterou nutno vyplnit výkladem analogickým, a to tím spíše, že nezhodnocení takové doby, kdy poživatel invalidního důchodu ať už plného nebo částečného pracuje po splnění podmínek pro nárok na starobní důchod, by bylo v odporu i se zásadou pracovních zásluh, kterážto zásada je jednou ze základních principů, na nichž je zákon o sociálním zabezpečení založen. Analogickému použití vládního nařízení č. 19/1959 Sb. brání důvody, které byly shora uvedeny, zejména pak i skutečnost, že by nebyl splněn jeden z předpokladů, na kterém je zákonná úprava § 1 písm. c) vl. nař. č. 19/1959 Sb. založena, totiž odsunutí pobírání důchodu v tom případě, kdy pracující pobírá současně invalidní důchod, by nebyla splněna. Není zde tedy taková shoda předpokladů, která by dovolovala obdobné použití vládního nařízení č. 19/1959 Sb. i na případ pobírání invalidního důchodu. Není však zásadních překážek, i když je zde situace odchylná v tom, že invalidní důchod co do výše podmínek a konstrukce je upraven v zákoně odchylně, aby nebylo v případě, o který jde, použito ustanovení § 15 zák. o soc. zabezpečení. Shodná je tu situace v tom, že v obou případech, a to je podstatné, jde o situaci, kdy v důsledku nepříznivého zdravotního stavu jsou ztíženy pracovní podmínky pojištěnce a tento pracuje. Není důvodu, proč by měla být jeho pozice v tomto případě jiná než v případě, kdy se mu tato doba zhodnocuje pro invalidní důchod. Je-li pak na jedné straně náročnost práce v případě plného invalidního důchodu větší, je to vyváženo vyšším invalidním důchodem ve srovnání s případem, kdy pracuje částečný invalidní důchodce. Je proto na místě, aby jak v případě plného invalidního důchodu tak i částečného invalidního důchodu, bylo při zhodnocení této doby pro výměr starobního důchodu postupováno shodně jako pro výměru invalidního důchodu. Takový výklad je v souladu i se zásadou vyjádřenou v ustanovení § 18 odst. 2 a je i ve shodě s obecnými zásadami, na nichž je zákon o sociálním zabezpečení založen.

Srov. stanovisko Nejvyššího soudu 4 Cp 449/61 a rozhodnutí Nejvyššího soudu 4 Cz 101/61.